

Omzendbrief met betrekking tot fyto-sanitaire noodmaatregelen tegen *Xylella fastidiosa*

Referentie	PCCB/S1/LSW/1290899	Datum	09/02/2018
Huidige versie	4.0	Van toepassing vanaf	Datum publicatie
Trefwoorden	<i>Xylella fastidiosa</i> , bacterie, noodmaatregelen		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Swillens, Liesbeth, attaché Van Autreve, Jan, attaché	Lefevre, Vicky, directeur-generaal

1. Doel

Deze omzendbrief verduidelijkt de noodmaatregelen die van toepassing zijn voor de Belgische operatoren die planten gevoelig voor de bacterie *Xylella fastidiosa* produceren, invoeren en verhandelen.

2. Toepassingsgebied

Deze omzendbrief is van toepassing voor alle producenten, invoerders en handelaars van planten die gevoelig zijn voor de bacterie *Xylella fastidiosa*.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Koninklijk besluit van 10 augustus 2005 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen

Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 van de Commissie van 18 mei 2015 betreffende maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) te voorkomen

Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/2417 van de Commissie van 17 december 2015 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 betreffende maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) te voorkomen

Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/764 van de Commissie van 12 mei 2016 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 betreffende maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) te voorkomen

Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/2352 van de Commissie van 14 december 2017 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 betreffende maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) te voorkomen

3.2. Andere

/

4. Definities en afkortingen

Waardplanten:

planten bestemd voor opplant, met uitzondering van zaden, van de geslachten en soorten die zijn opgenomen in de databank van de Commissie. Waardplanten zijn planten die in de EU reeds besmet zijn bevonden met *Xylella fastidiosa*; zie website:

https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en

Nader omschreven planten:

waardplanten en alle voor opplant bestemde planten, met uitzondering van zaden, van de in bijlage I van uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 opgenomen geslachten of soorten.

5. Fytosanitaire noodmaatregelen tegen *Xylella fastidiosa*

Xylella fastidiosa is een quarantaine organisme (opgenomen in bijlage I van het koninklijk besluit van 10 augustus 2005).

Naar aanleiding van een uitbraak van deze bacterie in Italië in oktober 2013 werden er Europese noodmaatregelen genomen (nu in Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789).

Nadien zijn er nieuwe uitbraken vastgesteld in Frankrijk (Corsica en Azurenkust). De situatie werd geëvalueerd en er werd beslist om een aantal maatregelen te verstrengen (Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/2417).

In 2016 werd het uitvoeringsbesluit opnieuw gewijzigd (Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/764).

De voornaamste wijzigingen betreffen:

- een uitbereiding van de besmette zone en de wijze van het toezicht in Italië;
- een uitzondering op het verplaatsen (uit afgebakende gebieden) en het binnenbrengen in de Unie (uit gebieden in derde landen waar *Xylella* voorkomt) van nader omschreven planten die in *vitro* zijn geteeld;
- de gelijkstelling van de officiële controles op nader omschreven planten bij het binnenbrengen in de Unie uit derde landen waar *Xylella* niet voorkomt en uit gebieden in derde landen waar *Xylella* niet voorkomt;
- de lijst met nader omschreven planten.

Ondertussen volgde een geïsoleerde besmetting in Duitsland en werden uitbraken vastgesteld op de Balearen en het vasteland van Spanje. Uit de ervaring die werd opgedaan, bleek dat er nieuwe maatregelen moesten worden genomen en enkele bepalingen van het besluit moesten worden

aangepast om doeltreffender te kunnen optreden tegen verdere insleep en verspreiding. Deze wijzigingen werden vastgelegd in het uitvoeringsbesluit (EU) 2017/2352 en betreffen voornamelijk:

- de harmonisering van de onderzoeken (analyses);
- de instelling van de afgebakende gebieden en de uitvoering van de onderzoeken in de bufferzones;
- de vereiste inspecties en monsternemingen voor de handel van waardplanten buiten de afgebakende gebieden;
- de lijst met nader omschreven planten.

De belangrijke bepalingen voor de Belgische operatoren betreffende de teelt en handel van nader omschreven planten zijn hieronder opgenomen. Maatregelen te nemen bij een uitbraak worden in een noodplan op het internet geplaatst.

5.1. Uitbraken in de EU

Omwille van de duidelijkheid en rechtszekerheid worden sinds de laatste wijziging van het uitvoeringsbesluit de besmette zones waarin inperkingsmaatregelen worden genomen beperkt tot de zones die vermeld zijn in een bijlage bij Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789. In deze besmette zones (beperkingszones) is men overgegaan tot inperking van de besmetting en viseert men geen uitroeiing meer.

In Italië bevat deze zone de volledige provincie Lecce plus gedeeltes van de provincies Brindisi en Taranto, in Frankrijk de regio Corsica en in Spanje de autonome gemeenschap van de Balearen.

In Frankrijk aan de Azurenkust, in Spanje in de autonome gemeenschap van Valencia en voor het geïsoleerde geval in Duitsland (Saksen) heeft men afgebakende gebieden ingesteld waar wel uitroeiingsmaatregelen worden genomen.

Deze en eventueel toekomstige afgebakende gebieden worden door de lidstaten en door de Commissie gepubliceerd en bijgewerkt

(https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/ph_biosec_legis_list-demarcated-union-territory_en.pdf).

5.2. Verplaatsingen binnen de EU

1) Vanuit de hele EU

Waardplanten mogen enkel worden verplaatst binnen de EU indien zij vergezeld gaan van een plantenpaspoort (PP). Het PP is verplicht tot op niveau van de professionele eindgebruiker. De databank van de Europese Commissie waarin deze waardplanten opgenomen zijn, is beschikbaar op de volgende website:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/index_en.htm

Van zodra er in de EU nieuwe plantensoorten besmet bevonden worden met *Xylella fastidiosa* worden deze soorten toegevoegd aan de databank, en bijgevolg worden ze paspoortplichtig tot op niveau van de professionele eindgebruiker.

Deze paspoortplicht houdt een jaarlijkse officiële inspectie in en, indien symptomen van het nader omschreven organisme worden aangetroffen, ook een bemonstering.

Voor opplant bestemde planten van de soorten *Coffea*, *Lavandula dentata* L., *Nerium oleander* L., *Olea europaea* L., *Polygala myrtifolia* L. en *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb, met uitzondering van zaden, mogen echter uitsluitend binnen de EU worden verplaatst indien zij zijn geteeld op een locatie

die onderworpen is aan een jaarlijkse officiële inspectie inclusief bemonstering door het FAVV volgens een bemonsteringsschema waarmee met een betrouwbaarheid van 99 % een aanwezigheid van besmette planten van 5 % kan worden aangetoond (zie onderstaande tabel). Deze regel is van toepassing vanaf 1 maart 2018.

Aantal planten	10	100	1000	10000	100000
Te bemonsteren planten	10	59	86	90	90

Blaadjes of twijgjes van het aantal te bemonsteren planten zullen per soort samengevoegd worden tot een enkel monster zodat het aantal monsters per bedrijf zal beperkt worden tot 1 monster per soort. De kosten zijn ten laste van de operator.

Telers dienen het FAVV tijdig te informeren zodat het FAVV de monsters kan nemen en een conform resultaat van de bemonstering beschikbaar is vooraleer de planten het bedrijf verlaten. Deze aanvraag tot bemonstering dient bezorgd te worden aan PRI.[LCE]@favv.be (waarbij [LCE] vervangen dient te worden door ANT, BNA, BRU, HAI, LIE, LUN, OVB, VLI of WVL, afhankelijk van de locatie waar de teler gevestigd is, zie <http://www.favv-afsc.fgov.be/lce/>).

Na de eerste aan te vragen bemonstering zal het FAVV jaarlijks automatisch monsters nemen van deze 6 soorten.

Operatoren die de voor opplant bestemde planten van deze 6 soorten leveren of ontvangen moeten een register bijhouden van iedere geleverde of ontvangen partij en van de klant of leverancier ervan, en deze gegevens drie jaar bewaren.

Aangezien aan België (samen met Tsjechië, Frankrijk en Spanje) met uitvoeringsbesluit (EU) 2017/167 een tijdelijke toestemming werd verleend voor de certificering van in het veld onder niet-insectenvrije omstandigheden geproduceerde prebasismoederplanten en prebasismateriaal van de in bijlage I bij Richtlijn 2008/90/EG bedoelde specifieke soorten fruitgewassen en verscheidene van die soorten, namelijk *Juglans regia* L., *Olea europaea* L., *Prunus amygdalus* Batsch, *P. amygdalus* × *P. persica*, *P. armeniaca* L., *P. avium* (L.) L., *P. cerasus* L., *P. domestica* L., *P. domestica* × *P. salicina*, *P. dulcis* (Mill.) D.A. Webb, *P. persica* (L.) Batsch, en *P. salicina* Lindley, nader omschreven planten zijn, moeten deze prebasismoederplanten en het prebasismateriaal waarop Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/167 van toepassing is, bij verplaatsing binnen het grondgebied van de Unie vergezeld gaan van een plantenpaspoort. De planten moeten zo kort mogelijk voor verplaatsing visueel geïnspecteerd, bemonsterd en moleculair getest worden.

Operatoren die nog niet beschikken over erkenning 17.1, dienen deze aan te vragen bij het FAVV. Meer informatie omtrent de aanvraag van een erkenning is ter beschikking op de website van het FAVV via de volgende link: <http://www.favv.be/erkenningen/modelaanvraagformulier.asp>
Meer informatie betreffende het gebruik van plantenpaspoorten is te vinden in de handleiding plantenpaspoort die beschikbaar is op de website van het FAVV via de volgende link: <http://www.favv.be/thematischepublicaties/Plantenpaspoort.asp>

2) Vanuit een afgebakende zone

De maatregelen die verspreiding van de bacterie uit de afgebakende zones dienen te verhinderen, hebben een impact op het verkeer in de EU van nader omschreven planten die minstens een deel van hun leven opgeplant werden in een afgebakende zone:

- het verkeer van deze planten wordt doorheen de hele keten (tot aan de eindgebruiker) opgevolgd,

- enkel nader omschreven planten die komen uit een door de plantenziektekundige dienst toegelaten productiesite vrij van *Xylella fastidiosa*, mogen vervoerd worden uit de afgebakende zone,
 - o Uitzondering: *Vitis* planten mogen ook uit een site die niet vrij is van *Xylella fastidiosa* worden verplaatst (binnen en buiten de zone) indien zij een geschikte warmtebehandeling hebben ondergaan
- nader omschreven planten die ten minste gedurende een deel van hun leven zijn geteeld in een afgebakend gebied mogen enkel in het verkeer gebracht worden indien ze vergezeld gaan van een plantenpaspoort,
- de nader omschreven planten dienen uit de afgebakende zone getransporteerd te worden in gesloten containers of verpakkingen, voor *in vitro* planten moet het transport gebeuren onder steriele omstandigheden in een doorzichtig recipiënt.
- ontvangst van nader omschreven planten van oorsprong uit de afgebakende zone:
 - o operatoren die nader omschreven planten ontvangen die van oorsprong zijn uit een vrije productiesite in de afgebakende zone (of minstens een deel van hun leven in deze zone opgeplant waren), dienen:
 - alle ontvangen partijen en leveranciers bij te houden in een register (gegevens bij te houden gedurende 3 jaar),
 - het FAVV onmiddellijk in te lichten van elke ontvangen partij. De volgende gegevens dienen gecommuniceerd te worden: oorsprong, leverancier, individueel volg-, week- of serienummer van het plantenpaspoort, identiteit en hoeveelheid. Deze info dient bezorgd te worden aan PRI.[LCE]@favv.be (waarbij [LCE] vervangen dient te worden door ANT, BNA, BRU, HAI, LIE, LUN, OVB, VLI of WV (afhankelijk van de locatie waar de ontvanger gevestigd is)).
 - o de bevoegde overheid van de lidstaat van vertrek (Italië, Frankrijk, Spanje, Duitsland of een andere lidstaat indien deze planten heeft ontvangen en ze van hieruit naar België vertrekken) zal ook het FAVV inlichten bij elk verkeer van nader omschreven planten van oorsprong uit een ziektevrrije productiesite in de afgebakende zone,
 - o er zal een verscherpte documentaire, identiteits- en fytosanitaire controle gebeuren bij de ontvangers van deze planten (inspectie met monsterneming in geval van symptomen). Bij niet-conformiteit zullen de planten onmiddellijk vernietigd worden.
- verzenden van nader omschreven planten van oorsprong uit een afgebakende zone:
 - o operatoren die nader omschreven planten verzenden die van oorsprong zijn uit een afgebakende zone (of er minstens een deel van hun leven opgeplant waren), dienen:
 - alle verzonden partijen en klanten bij te houden in een register (gegevens bij te houden gedurende 3 jaar),
 - het FAVV onmiddellijk in te lichten van elke verzonden partij. De volgende gegevens dienen gecommuniceerd te worden: oorsprong, klant, individueel volg-, week- of serienummer van het plantenpaspoort, identiteit en hoeveelheid. Deze info dient bezorgd te worden aan PRI.[LCE]@favv.be (waarbij [LCE] vervangen dient te worden door ANT, BNA, BRU, HAI, LIE, LUN, OVB, VLI of WV (afhankelijk van de locatie waar de verzender gevestigd is)).

De afgebakende zones in de EU zijn beschikbaar op de volgende website:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/ph_biosec_legis_list-demarcated-union-territory_en.pdf

Variëteiten van nader omschreven planten die niet vatbaar zijn voor de betrokken stam van de ondersoort van *Xylella fastidiosa* in de betreffende afgebakende zone zijn opgenomen in bijlage III van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789. Voor deze variëteiten gelden bovenstaande vereisten niet. Bij het schrijven van de huidige versie (V 4.0) van de omzendbrief, betreft dit slechts drie *Vitis vinifera* variëteiten voor een stam van *Xylella fastidiosa* subsp. *pauca*.

5.3. Invoer

De invoer van nader omschreven planten is verboden tenzij voldaan wordt aan de voorwaarden vermeld onder punt 2) a) of 2) b) hieronder.

1) Invoerverbod

Invoer van planten voor opplant (met uitzondering van zaden) van *Coffea* met oorsprong Costa Rica en Honduras wordt verboden.

Operatoren dienen het FAVV te informeren vooraleer zij *Coffea*-planten, die uit Costa Rica en Honduras ingevoerd werden voor de inwerkingtreding van dit besluit, zullen verplaatsen. De volgende gegevens dienen gecommuniceerd te worden: land van oorsprong, datum van ontvangst, hoeveelheid, bestemming, voorziene datum van transport. Deze info dient bezorgd te worden aan PRI.[LCE]@favv.be (waarbij [LCE] vervangen dient te worden door ANT, BNA, BRU, HAI, LIE, LUN, OVB, VLI of WVL (afhankelijk van de provincie waar de betrokkene gevestigd is)).

Deze *Coffea*-planten zullen steekproefsgewijs bemonsterd worden door het FAVV voor analyse op *Xylella fastidiosa*, vooraleer ze verder in het verkeer gebracht mogen worden.

Invoer van andere nader omschreven planten uit Costa Rica en Honduras is toegelaten indien voldaan wordt aan de voorwaarden onder punt 2) b).

2) Invoermogelijkheden

Nader omschreven planten mogen enkel ingevoerd worden uit landen, gebieden of sites waarvan de plantenziektekundige dienst aan de Europese Commissie een verklaring heeft bezorgd dat *Xylella fastidiosa* er niet aanwezig is (specifieke voorwaarden in onderstaande punten a) en b)).

De Europese Commissie heeft lijsten hiervan gepubliceerd op:

https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/declarations-non-eu_en

Invoer uit landen/gebieden/sites die niet voorkomen op deze lijsten, is verboden.

Bij de invoer van nader omschreven planten dient er steeds een fytosanitair certificaat aanwezig te zijn.

a) Invoer uit derde landen waar het organisme niet aanwezig is

Op het fytosanitair certificaat dat de zending vergezelt, dient onder de rubriek "aanvullende verklaring" gesteld te worden dat *Xylella fastidiosa* niet aanwezig is in het land.

Elke zending zal geïnspecteerd worden op symptomen van *Xylella fastidiosa* en in geval van symptomen zal de zending bemonsterd worden voor analyse.

b) Invoer uit derde landen waar het organisme aanwezig is

Invoer uit deze landen kan enkel onder onderstaande strenge voorwaarden.

- i) Ziektevrij gebied vastgesteld door de bevoegde overheid van het land van oorsprong
 - o op het fytosanitair certificaat dient de naam van het gebied (zoals opgenomen in de hierboven genoemde door de Europese Commissie gepubliceerde lijst) vermeld te zijn onder de rubriek 'plaats van oorsprong'.
 - o Elke zending zal geïnspecteerd worden op symptomen van *Xylella fastidiosa* en in geval van symptomen zal de zending bemonsterd worden voor analyse.
- ii) Productiesite vrij van *Xylella fastidiosa* en zijn vectoren
 - o op het fytosanitair certificaat dienen bij de rubriek "aanvullende verklaring" bijkomende vermeldingen in verband met de garantie dat de zending vrij is van de bacterie, vermeld te zijn,
 - o de nader omschreven planten dienen getransporteerd te zijn in gesloten recipiënten of verpakkingen, voor *in vitro* planten moet het transport gebeuren onder steriele omstandigheden in een doorzichtig recipiënt.
 - o Elke zending van nader omschreven planten, komende uit een gebied waar het organisme aanwezig is, wordt geïnspecteerd op symptomen van *Xylella fastidiosa*. Daarenboven wordt er systematisch een monster genomen om de afwezigheid van het organisme te bevestigen.

Voor ziektevrije productiesites kan aan de fytosanitaire grenscontrolepost/lokale controle-eenheid worden nagevraagd of de betreffende site vrij is.

6. Bijlagen

Bijlage: Lijst met nader omschreven planten

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1.0	27/5/2015	Oorspronkelijke versie
2.0	04/02/2016	Nieuwe uitbraken in Italië en Frankrijk en verstrenging van een aantal maatregelen
3.0	12/08/2016	Wijziging van de officiële controles op nader omschreven planten bij invoer uit gebieden in derde landen waar <i>Xylella fastidiosa</i> niet voorkomt en wijziging lijst met nader omschreven planten
4.0	Datum van publicatie	Verplichte bemonstering van 6 plantensoorten en van onder niet-insectenvrije omstandigheden geproduceerde prebasismoederplanten en prebasismateriaal van bepaalde soorten fruitgewassen bij telers